

РЪКОВОДСТВО

за извършване на основно охарактеризиране на отпадъците и прилагане на критериите за приемане на отпадъци на различни класове депа

Ръководството е утвърдено на основание чл. 35, ал. 8 от Наредба № 8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци със Заповед № РД – 824 от 11.11.2011 г. на министъра на околната среда и водите.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото ръководство има за цел да подпомогне заинтересованите лица – притежатели на отпадъци, оператори на депа и компетентните органи по околна среда по практическото прилагане на изискванията на *Наредба № 8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн., ДВ, бр. 83 от 2004 г.)*, свързани с процедурите по приемане на отпадъци на различните класове депа. Ръководството не може да се прилага като самостоятелен документ, а трябва да се използва неразделно с Наредба № 8 от 24.08.2004 г., която е водещия нормативен документ в областта на депонирането на отпадъци.

СЪДЪРЖАНИЕ

Раздел I. Общи положения	4
I.1. Изисквания на нормативната база за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци	4
I.2. Основание за извършване на основно охарактеризиране на отпадъците	5
I.3. Отговорни лица за извършване на основно охарактеризиране на отпадъците	6
Раздел II. Определяне на отпадъците, които подлежат на изпитване за определяне на поведението им при излужване	6
II.1. Отпадъци, които подлежат на изпитване	6
II.2. Отпадъци, които не подлежат на изпитване	7
Раздел III. Документация от основно охарактеризиране на отпадъците	8
III.1. Документация от основно охарактеризиране в случаите, когато за отпадъка не се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване	8
III.2. Документация от основно охарактеризиране в случаите, когато за отпадъка се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване	8
III.2.1. План за вземане на проби* за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране	8
III.2.2. Съгласуване на Плана за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране	10
III.2.3. Доклад от основно охарактеризиране	10
Раздел IV. Процедура по съгласуване на документацията от основното охарактеризиране на отпадъците	11
IV.1. Представяне на документацията от основното охарактеризиране на компетентните органи	11
IV.2. Отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация -	11
IV.3. Произнасяне със становище на компетентните органи по представената документация от основното охарактеризиране	12
IV.3.1. Определяне на възможността за депониране на разглеждания в документацията отпадък	12
IV.3.2. Определяне класа на депото (депо за опасни, неопасни или инертни отпадъци), в който отпадъкът може да се депонира	15
IV.3.3. Определяне на ключовите параметри, които периодично да се изпитват за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране	16
IV.3.4. Определяне на честотата на извършване на изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране..	17

***Термините „проба” и „извадка” са взаимозаменяеми. Съгласно БДС EN 14899 и стандарти СД CEN/TR 15310-1÷5 „проба” е част от материал, подбрана от по-голямо количество материал. Същевременно съгласно БДС ISO 3534-1 „извадка” е една или повече единици на извадка, взети от генерална съвкупност и предназначени да осигурят информация за генералната съвкупност.**

Навсякъде в текста за улеснение е използван по-широко разпространеният термин „проба”.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

I.1. Изисквания на нормативната база за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци

Изискванията на европейското законодателство в областта на депонирането на отпадъците са определени в *Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци* и *Решение 2003/33/ЕС за въвеждане на критерии и процедури за приемане на отпадъци на депа*. Директивата и Решението са транспонирани в националното законодателство чрез **Наредба № 8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн., ДВ, бр. 83 от 2004 г.)**, която е издадена на основание чл. 15, ал. 2 от Закон за управление на отпадъците (ЗУО) (обн., ДВ, бр. 86 от 2003г. с последващи изм. и доп.).

Наредбата въвежда необходимите технически и експлоатационни изисквания и свързаните с тях мерки, процедури и правила, които имат за цел предотвратяване и ограничаване на риска за човешкото здраве и на отрицателните въздействия върху околната среда в резултат на депонирането на отпадъци.

Изискванията на наредбата се прилагат за "депата за отпадъци", дефинирани като съоръжения за депониране на отпадъци, върху земята или под земята, включително вътрешни площадки за депониране на отпадъци на територията на предприятията (т.е. депа, където причинителят на отпадъци извършва обезвреждане на отпадъци на мястото на образуването им) и самостоятелни площадки, предназначени за временно съхраняване на отпадъците, които се експлоатират за срок по-дълъг от една година.

За депа не се считат съоръженията:

- където се извършва разтоварване на отпадъци с цел осигуряване на подготовката им за по-нататъшно транспортиране за оползотворяване, предварително третиране или обезвреждане на друго място;
- за съхраняване на отпадъци преди оползотворяването или предварителното им третиране за период, по-малък от три години;
- за съхраняване на отпадъци преди обезвреждането им за период, по-малък от една година.

Без да се ограничават изискванията за прилагане на съществуващото законодателство по опазване на околната среда, от обхвата на наредбата са изключени следните дейности и съоръжения:

1. внасянето на утайки и други подходящи отпадъци в почвата с цел наторяване или подобряване на нейните качества, в т. ч. получени от:
 - а) пречиствателни станции за отпадъчни води;
 - б) драгажни дейности;
2. употреба на инертни отпадъци, подходящи за възстановяване на релефа, за запълване или за строителни цели (изграждане, реконструкция и рекултивация) в депа;
3. натрупване на:
 - а) неопасни драгажни утайки по протежение на брега на малки водни обекти, от които те са драгирани;
 - б) неопасни утайки в повърхностни води, включително на дъното на водни обекти и под него;
4. натрупване на отпадъците, получени в резултат на проучването, добива, преработката и съхраняването на минерални суровини и при експлоатацията на кариери и рудници;
5. инсталации за изгаряне на отпадъци.

Съгласно разпоредбите на *Наредба № 8 (обн., ДВ, бр. 83 от 2004 г.)* всяко депо за отпадъци се класифицира в един от следните класове:

- депо за опасни отпадъци;
- депо за неопасни отпадъци;
- депо за инертни отпадъци.

Приемането на отпадъците в различните класове депа се извършва съгласно следните изисквания:

- на депа за опасни отпадъци се депонират само опасни отпадъци;
- на депа за неопасни отпадъци се депонират:
 - а) битови отпадъци;
 - б) неопасни отпадъци с друг произход (производствени, строителни и др.);
 - в) устойчиви nereактивноспособни опасни отпадъци.
- на депа за инертни отпадъци се депонират само инертни отпадъци.

На депата се приемат само отпадъци, за които се знае:

- състава и свойствата им;
- способността за излужване;
- промяната в състоянието им в дългосрочен аспект.

Чрез *Наредба № 8/2004г.* се въвеждат процедури и критерии за приемане на отпадъците на различните класове депа, в това число методите за изпитване и определяне на граничните стойности на ключовите параметри на приеманите отпадъци. Критериите за приемане на отпадъците за съответния клас депо се въвеждат с цел:

- опазване на околната среда, в частност на подземните и повърхностните води;
- опазване на системите за екологична защита, в т.ч. на изолиращите екрани и системите за отвеждане и обработване на инфилтратата;
- осигуряване протичането на процеси, благоприятстващи стабилизирането на отпадъците в границите на депото;
- защита срещу вредно въздействие върху човешкото здраве.

За определяне на отпадъците, които могат да се приемат на съответния клас депо се прилагат критериите за приемане на отпадъците на депа. За тази цел отпадъците се охарактеризират и изпитват последователно на три етапа:

1. **Основното охарактеризиране** представлява определяне на характеристиките на отпадъците чрез събиране на цялата необходима информация (в това число чрез изпитване по стандартизирани методи, когато се изисква).

2. **Изпитването за установяване на съответствието** се състои в периодично анализиране с цел установяване на съответствието на отпадъците, с тези от основното охарактеризиране. Изпитването за установяване на съответствието се извършва само за ключови параметри, определени при основното охарактеризиране.

3. **Проверката на място** представлява визуална проверка или изпитване на отпадъците при приемането им в депото.

I.2. Основание за извършване на основно охарактеризиране на отпадъците

Изискванията на чл.35 и част I, раздел 1, т.1.1 на приложение № 1 от *Наредба № 8 от 24.08.2004г.*, задължават притежателите на отпадъци, предназначени за депониране да извършват основно охарактеризиране на отпадъците. **Основното охарактеризиране се изисква за всички видове отпадъци (с код и наименование), предназначени за обезвреждане чрез депониране.**

В случаите, когато в съответствие с разрешената технология на депониране, на депото постъпва смесен поток от два или повече отпадъка се извършва допълнително основно охарактеризиране на смесения поток от отпадъците, както и на отделните отпадъци съставляващи смесения поток.

Пример: От дейността на големите топлоелектрически централи се образуват основно отпадъци от сгурия (код 10 01 01), пепел (код 10 01 02) и гипс от сероочистващи инсталации (код 10 01 05), които е разрешено да се депонират като общ смесен поток. Те се образуват в значителни количества вариращи от десетки хиляди тона до над милион тона за година, поради което подлежат на изпитване. В допълнение към основното охарактеризиране на всеки един от посочените видове отпадъци е необходимо да се извърши отделно основно охарактеризиране на смесения поток (в конкретния случай от трите вида отпадъци). По този начин се отчитат резултатите от евентуалното взаимодействие на различните видове отпадъци в депото.

В случаите, когато дадено юридическо лице (предприятие, фирма, офис и др. подобни), при чиято дейност се образуват битови отпадъци, в т.ч. смесени битови отпадъци, които се управляват (събират, транспортират, предварително третират, оползотворяват или обезвреждат) от общинската система за управление на битовите отпадъци, то тогава за тези юридически лица не се изисква да извършват основно охарактеризиране на образуваните при тяхната дейност битови отпадъците, тъй като за тези отпадъци се извършва основно охарактеризиране от страна на общината.

I.3. Отговорни лица за извършване на основно охарактеризиране на отпадъците

Отговорните лица за извършване на основно охарактеризиране на отпадъците са притежателите на отпадъците, съгласно чл. 35, ал. 2 от *Наредба № 8 (обн., ДВ, бр. 86 от 2004 г.)*. В съответствие с чл. 5, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, притежатели на отпадъци са причинителите на отпадъци, както и лицата, в чието владение се намират те.

II. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, КОИТО ПОДЛЕЖАТ НА ИЗПИТВАНЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПОВЕДЕНИЕТО ИМ ПРИ ИЗЛУЖВАНЕ

Неразделна част от основното охарактеризиране е вземането на проби от отпадъците и извършване на последващото им изпитване за определяне на поведението при излужване и допълнителните критерии за приемане на отпадъци на съответния клас депо.

В тази връзка от изключителна важност е да бъдат ясно определени отпадъците, които подлежат на изпитване и тези, които не подлежат на изпитване.

II.1. Отпадъци, които подлежат на изпитване:

1.1. Инертни отпадъци, които не са включени в таблица 1 от приложение № 1 на Наредба № 8 от 24.08.2004 г., предвидени за депониране в депа за инертни отпадъци.

1.2. Неопасен отпадък, образуван от един източник (една площадка) и по количество е равен или надвишаващ 5000 тона на година, предвиден за депониране в депа за неопасни отпадъци, които не са предназначени за приемане на стабилни, nereактивоспособни опасни втвърдени и встъклени отпадъци.

1.3. Неопасни отпадъци, предвидени за депониране в депа за неопасни отпадъци, които са предназначени за приемане на стабилни, nereактивоспособни опасни втвърдени и встъклени отпадъци.

1.4. Неопасни отпадъци, за които има съмнение, че не отговарят на граничните стойности за приемане на отпадъци на депа за неопасни отпадъци, предвидени за депониране в депа за неопасни отпадъци.

По преценка на министърът на околната среда и водите се определя със заповед списък с отпадъци, попадащи в обхвата на тази точка.

1.5. Устойчиви nereактивноспособни опасни отпадъци, предвидени за депониране в депа за неопасни отпадъци.

1.6. Опасни отпадъци, предвидени за депониране в депа за опасни отпадъци.

II.2. Отпадъци, които не подлежат на изпитване:

2.1. Инертни отпадъци, които са включени в таблица 1 от приложение № 1 на Наредба № 8 от 24.08.2004 г., предвидени за депониране в депа за инертни отпадъци.

2.2. Инертни отпадъци, които не са включени в таблица 1 от приложение № 1 на Наредба № 8 от 24.08.2004 г., предвидени за депониране в депа за инертни отпадъци, включващи следните отпадъци:

- 10 12 08 Отпадъчни керамични изделия, тухли, керемиди, плочки и строителни материали (след термично обработване);

- 17 05 08 Баластра от релсов път, различна от упоменатата в 17 05 07

- 17 05 06 Изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05

2.3. Битови отпадъци, класифицирани като неопасни, отделни фракции от разделно събрани неопасни домакински отпадъци, които не подлежат на оползотворяване и подобни неопасни отпадъци с друг произход, предвидени за депониране в депа за неопасни отпадъци.

Като пример може да се посочат неопасните отпадъци от група 20 на приложение №1 на Наредба № 3 от 01.04.2004 г., както и отпадъците, образувани от инсталации за сепариране (разделяне) на смесени битови отпадъци, които се класифицират от подгрупа 19 12 на приложение №1 на Наредба № 3 от 01.04.2004 г., но по произход са битови отпадъци.

2.4. Неопасен отпадък, образуван от един източник (една площадка) и по количество не надвишава 5000 тона на година, предвиден за депониране в депа за неопасни отпадъци, които не са предназначени за приемане на стабилни, nereактивоспособни опасни втвърдени и встъклени отпадъци.

2.5. Неопасен отпадък, предвиден за депониране в депа за неопасни отпадъци, които не са предназначени за приемане на стабилни, nereактивоспособни опасни втвърдени и встъклени отпадъци, който отговаря на следните условия:

- разрешено е по технология да се депонира съвместно с други неопасни отпадъци, които се образуват от един източник (една площадка) и по количество надвишават 5000 тона на година;

- годишното количество на отпадъка не надвишава 3 % от общото количество на съвместно депонираните неопасни отпадъци, които подлежат на изпитване.

Пример: От дейността на големите топлоелектрически централи се образуват основно отпадъци от сгурия (код 10 01 01), пепел (код 10 01 02) и гипс от сероочистващи инсталации (код 10 01 05), които са в значителни количества вариращи от десетки хиляди тона до над милион тона за година. Тези отпадъци подлежат на изпитване защото попадат в обхвата на т.П.1.2. Съвместно с изброените отпадъци се депонират и съпътстващи отпадъци, които са в значително по-малки количества от основния поток отпадъци, но надвишават определената граница от 5000 тона на година. Такива отпадъци са например утайките от избистряне на водата от процеса на водоподготовка от подгрупа 19 09 на приложение №1 на Наредба № 3 от 01.04.2004 г. В случай, че общото количество на съпътстващите отпадъци не надвишава 3 % от общото количество на основния поток отпадъци, които подлежат на изпитване, тогава съпътстващите отпадъци не подлежат на изпитване. Следва да се има предвид, че това правило не отменя изискванията за отпадъци,

депонирани заедно с отпадъци на основата на гипс, посочени в т.2.2.3. на приложение № 1 от Наредба № 8 от 24.08.2004г.

2.6. Строителни материали, съдържащи азбест и други отпадъци, съдържащи азбест, предвидени за депониране в депа за неопасни или опасни отпадъци.

2.7. Отпадъци, за които цялата необходима информация за основното охарактеризиране е известна и надлежно обоснована до степен, напълно удовлетворяваща компетентния орган – РИОСВ.

2.8. Отпадъците са от определени видове, за които изпитването е практически неприложимо или за които няма подходящи процедури за изпитване и критерии за приемане.

Пример за отпадъци, които попадат в обхвата на т.П.2.8. могат да бъдат смесени отпадъци от строителство и събаряне, изолационни материали и др., в т.ч. следните отпадъци:

- 17 03 02 Асфалтови смеси, съдържащи други вещества, различни от упоменатите в 17 03 01;

- 17 06 04 Изолационни материали, различни от упоменатите в 17 06 01 и 17 06 03;

- 17 08 02 Строителни материали на основата на гипс, различни от упоменатите в 17 08 01;

- 17 09 04 Смесени отпадъци от строителство и събаряне, различни от упоменатите в 17 09 01, 17 09 02 и 17 09 03.

III. ДОКУМЕНТАЦИЯ ОТ ОСНОВНО ОХАРАКТЕРИЗИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

В зависимост от това дали за даден отпадък се изисква или не се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, притежателят на отпадъка изготвя следната документация:

III.1. Документация от основно охарактеризиране в случаите, когато за отпадъка не се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване.

В случаите, когато за отпадъка не се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, притежателят на отпадъка изготвя доклад от основно охарактеризиране по образец, съгласно приложение № 1.

III.2. Документация от основно охарактеризиране в случаите, когато за отпадъка се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване.

В случаите, когато за отпадъка се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, притежателят на отпадъка предприема следните действия:

- изготвя план за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране;

- съгласува плана за вземане на проби;

- изготвя доклад от основно охарактеризиране по образец, съгласно приложение №3.

III.2.1. План за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране.

При разработването на плана за вземане на проби се вземат предвид задължителните елементи от рамковия стандарт БДС EN 14899 *Характеризиране на отпадъци - Изпитване на отпадъчни материали - Работна програма за подготвяне и прилагане на План за изпитване.*

В стандарта БДС EN 14899 е разписана рамката за съставяне на план за вземане на проби за изпитване на отпадъците, като първа стъпка от програмата за изпитване на отпадъците. При разработване на плана, в допълнение към изискванията на рамковия стандарт БДС EN 14899, се вземат предвид и изискванията на помощните стандарти, свързани с неговото прилагане, които дават насоки за изпълнение на конкретните стъпки при разработване на плана:

CEN/TR 15310-1 Characterization of waste. - Sampling of waste materials –Part1: Guidance on selection and application of criteria for sampling under various conditions;

CEN/TR 15310-2 Characterization of waste. - Sampling of waste materials – Part2: Guidance on sampling techniques;

CEN/TR 15310-3 Characterization of waste. - Sampling of waste materials – Part3: Guidance on procedures for sub-sampling in the field;

CEN/TR 15310-4 Characterization of waste. - Sampling of waste materials – Part4: Guidance on procedures for sample packaging, storage, preservation, transport and delivery;

CEN/TR 15310-5 Characterization of waste. - Sampling of waste materials – Part5: Guidance on process of sample defining the sampling plan;

БДС EN 15002 Характеризиране на отпадъци - Подготовка на порции за изпитване от лабораторната проба.

За определяне на броя и минималното количество на обединените проби от отпадъци може да се използва стандарта на Федерална Република Австрия - *ÖNORMS 2123-3 Sampling of solid waste out of material streams.*

Плана за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране се изготвя в съответствие със структурата и съдържанието, съгласно приложение № 2.

Представената в приложение № 2 структура, съдържание и указания за изготвяне на Плана за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране са съобразени с цитираните по-горе стандарти, но не може да се считат за изчерпателни, предвид на огромното разнообразие от видове отпадъци, начина на тяхното образуване, състав и свойства.

Вземането на проби от отпадъка и тяхното изпитване, следва да се извършва от акредитирани лаборатории по съответните стандарти за вземане на проби от отпадъка и/или изпитване на отпадъка за излужване, определяне на компонентите в елуата и определяне на допълнителните параметри, посочени в *Заповед № РД-988/29.12.2006 г. на министъра на околната среда и водите относно методи за основно охарактеризиране на отпадъци и за изпитване и установяване на съответствието и опростени процедури за изпитване на отпадъци и изискванията за проверка на място, включително методи за бързо изпитване на отпадъци, изменена със Заповед № РД-872/07.10.2010 г. на министъра на околната среда и водите.*

В случаите, когато разглеждания отпадък се образува редовно от един и същ процес в количество, надвишаващо 1000 тона на година, с цел намаляване на разходите се допуска до 50% от предвидените пробовземания да се извършат от притежателя на отпадъка, който да ги транспортира до избраната акредитирана лаборатория, при условие, че притежателя на отпадъка има въведена и сертифицирана система за управление на качеството съгласно стандарт БДС EN ISO 9001 и при условие, че обхвата на система за управление на качество включва дейността по вземане на проби, съхранение и транспорт на отпадъци.

В случай, че притежателя на отпадъка отговаря на съответните условия и реши част от предвидените вземания на проби и изпитвания да се извършват от собствена лаборатория, в плана за вземане на проби изрично се посочва кои вземания на проби и изпитвания ще се извършват от притежателя на отпадъка. Следва да се има предвид, че вземането и изпитването на трите дневни проби през първата седмица от първия месец от

първото тримесечие задължително се извършва задължително от независими акредитирани лаборатории.

III.2.2. Съгласуване на Плана за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране.

Изготвеният план за вземане на проби се съгласува предварително от притежателя на отпадъка с избраната акредитирана лаборатория или лаборатории, както и с оператора/собственика на депото, в случаите когато има яснота на кое конкретно депо ще се обезврежда отпадъка. След извършване на предварителното съгласуване с изброените лица Планът за вземане на проби се представя за становище на контролния орган, съответната Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) на чиято територия се образува отпадъка и се съгласува с компетентния орган – Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), по реда определен в чл. 35а от *Наредба № 8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, както следва:

1. Два екземпляра на хартиен и електронен носител на Плана за вземане на проби се представя на директора на РИОСВ;

2. Директорът на РИОСВ в 14-дневен срок от представяне на Плана за вземане на проби, изпраща по служебен път документацията на изпълнителният директор на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), като прилага становище на РИОСВ по представената документация;

3. Изпълнителният директор на ИАОС в 14-дневен срок от представяне на Плана за вземане на проби може да изисква отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация от притежателя на отпадъка;

4. Притежателят на отпадъка отстранява нередовностите и/или предоставя допълнителна информация в срок, определен от изпълнителния директор на ИАОС;

5. В едномесечен срок от представяне на Плана за вземане на проби или от отстраняване на нередовностите и/или предоставяне на допълнителната информация, изпълнителният директор на ИАОС съгласува Плана за вземане на проби или мотивирано го връща, в случаите когато същият не отговаря на изискванията на настоящето ръководство и *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.*

След съгласуване на Плана за вземане на проби, притежателят на отпадъка пристъпва към неговото изпълнение.

III.2.3. Доклад от основно охарактеризиране.

След приключване изпълнението на Плана за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране, притежателят на отпадъка изготвя доклад от основно охарактеризиране по образец, съгласно приложение № 3.

IV. ПРОЦЕДУРА ПО СЪГЛАСУВАНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯТА ОТ ОСНОВНОТО ОХАРАКТЕРИЗИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Процедурата по съгласуване на документацията от основното охарактеризиране на отпадъците е разписана в чл. 35а от *Наредба № 8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* и включва следните стъпки:

- представяне на документацията от основното охарактеризиране на компетентните органи;

- отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация;
- произнасяне със становище на компетентните органи по представената документация от основното охарактеризиране.

IV.1. Представяне на документацията от основното охарактеризиране на компетентните органи

В съответствие с чл. 35а, ал. 1 от *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.*, притежателят на отпадъци, предназначени за обезвреждане чрез депониране, представя на директора на РИОСВ, на чиято територия се образуват отпадъците, следната документация от основното охарактеризиране:

1. един екземпляр на хартиен и електронен носител на доклада от основно охарактеризиране, изготвен по образец съгласно приложение № 1 от настоящето ръководство - в случаите, когато за отпадъка не се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване;

2. два екземпляра на хартиен и електронен носител на доклад от основно охарактеризиране по образец, изготвен по образец съгласно приложение № 3 от настоящето ръководство - в случаите, когато за отпадъка се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване.

IV.2. Отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация

В случаите, когато за отпадъка не се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, директорът на РИОСВ в 14-дневен срок от представяне на документацията от основното охарактеризиране може да изисква отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация от притежателя на отпадъка.

В случаите, когато за отпадъка се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, директорът на РИОСВ в 14-дневен срок от представяне на документацията от основното охарактеризиране, изпраща по служебен път документацията на изпълнителният директор на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), като прилага становище на РИОСВ по представената документация. В този случай изпълнителният директор на ИАОС в 14-дневен срок от представяне на документацията от основното охарактеризиране може да изисква отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация от притежателя на отпадъка.

Компетентните органи (РИОСВ или ИАОС) могат да изискват при необходимост отстраняване на нередовности и/или предоставяне на допълнителна информация от притежателя на отпадъка, които са свързани с:

- коректното изготвяне на документацията от основното охарактеризиране в съответствие с изискванията на *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.* и настоящето ръководство;
- изясняване на фактите и обстоятелствата, относно основното охарактеризиране на разглеждания отпадък, с цел взимане на решение по изготвяне на заключението, което следва да се съдържа в становището на компетентните органи по представената документация от основното охарактеризиране.

IV.3. Произнасяне със становище на компетентните органи по представената документация от основното охарактеризиране

Компетентните органи (РИОСВ или ИАОС) се произнасят със становище в едномесечен срок от представяне на документацията от основното охарактеризиране или от отстраняване на нередовностите и/или предоставяне на допълнителната информация.

В случаите, когато за отпадъка не се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, директорът на РИОСВ се произнася със становище, което съдържа заключение относно:

- възможността за депониране на разглеждания в документацията отпадък;
- класа на депото, съгласно чл.11, ал.1 от *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.* (депо за опасни, неопасни или инертни отпадъци), в който отпадъкът може да се депонира.

Становището на директорът на РИОСВ се изготвя по образец, съгласно приложение № 4.

В случаите, когато за отпадъка се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, изпълнителният директор на ИАОС се произнася със становище, което съдържа заключение относно:

- възможността за депониране на разглеждания в документацията отпадък;
- класа на депото, съгласно чл.11, ал.1 от *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.* (депо за опасни, неопасни или инертни отпадъци), в който отпадъкът може да се депонира;
- ключовите параметри, които периодично да се изпитват за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране;
- честотата на извършване на изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране.

Становището на изпълнителният директор на ИАОС се изготвя по образец, съгласно приложение № 5.

В становищата на компетентните органи (РИОСВ или ИАОС) по документацията от основното охарактеризиране могат да се поставят допълнителни условия, свързани с изразените заключения.

IV.3.1. Определяне на възможността за депониране на разглеждания в документацията отпадък.

При определяне на възможността за депониране на разглеждания в документацията отпадък се взема предвид дали отпадъкът попада в обхвата на въведените в националното законодателство забрани за депониране на отпадъци, като посочените в:

- чл. 14, ал. 1 и чл. 38 на *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.* за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;

- чл. 39 на *Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване* (приета с ПМС № 82 от 10.04.2006 г.);

- чл. 35 на *Наредбата за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори* (приета с ПМС № 144 от 05.07.2005 г.);

- Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския Парламент и на Съвета, за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, непредназначени за консумация от човека и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002. В членове 12, 13 и 14 от Регламента са посочени методите за третиране на страничните животински продукти. За определени странични животински продукти се допуска обезвреждането им чрез депониране, но след като бъдат подложени на

предварителна преработка чрез стерилизация под налягане и трайно маркиране на получения материал. Съответно при неизпълнение на условието за предварителна преработка преди депониране, страничните животински продукти не могат да се депонират.

В случаите, когато разглеждания отпадък попада в обхвата на въведените забрани за депониране на отпадъци, тогава компетентния орган издава становище с мотивирано заключение, че разглеждания отпадък не може да се депонира.

В случаите, когато разглеждания отпадък не попада в обхвата на въведените забрани за депониране на отпадъци се приема, че същия може да бъде депониран.

В случаите, когато за разглеждания отпадък се изисква изпитване за определяне на поведението му при излужване, с цел да се удовлетворят изискванията на чл. 14, ал. 1, т. 5, чл. 36, т. 1, буква „б“ и чл. 37, ал. 1 на *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.*, при определяне на възможността за депониране на отпадъка се приема, че отпадъкът може да бъде приет за депониране, ако средните стойности на компонентите в елуата, получен чрез излужване при **нормално рН** и параметрите за отпадъка, определени в периода на изпитване за основно охарактеризиране, са под граничните стойности, посочени в съответните таблици от 2 до 8 от част I на приложение № 1 на Наредба № 8/24.08.2004 г.

Допустимите отклонения на аналитичните резултати получени при изпитване на отпадъка, отнесени спрямо граничните стойности на показателите и параметрите в таблици 2 до 8 от част I на приложение № 1 на Наредба № 8/24.08.2004г. са в следните граници:

1. За рН-стойността отклонението от посочената стойност е в интервала между 0,5 единици под долната гранична стойност и 0,5 единици над горната гранична стойност.

2. За останалите компоненти и параметри се допуска отклонение от граничната стойност в обхват на зададените по-долу проценти:

- **20% от граничната стойност за параметри > 1000 mg/kg сухо вещество;**
- **40% от граничната стойност за параметри > 100 mg/kg сухо вещество ≤ 1000 mg/kg сухо вещество;**
- **60% от граничната стойност за параметри > 10 mg/kg сухо вещество ≤ 100 mg/kg сухо вещество;**
- **65% от граничната стойност за параметри > 1 mg/kg сухо вещество ≤ 10 mg/kg сухо вещество;**
- **70% от граничната стойност за параметри ≤ 1 mg/kg сухо вещество.**

Следва да се има предвид, че съгласно увода на раздел 2 на част I от приложение № 1 на Наредба № 8/24.08.2004 г. **се допуска приемане на отпадъци, за които стойностите на компонентите и параметрите са до три пъти по-високи от граничните стойности**, изброени в раздел 2 на част I от приложение № 1 на Наредба № 8/24.08.2004 г. (с изключение на разтворим органичен въглерод (POB/DOC) в т.т. 2.1.2.1, 2.2.2, 2.3.1 и 2.4.1, на бензен, толуен, етилбензен и ксилен (БТЕК/ВТЕХ), на полихлорирани бифенили (ПХБ/PCBs) и минерални масла в т. 2.1.2.2, на общ органичен въглерод (ООВ/ТОС) и рН в т. 2.3.2, на загуби при налягане (ЗПН/ЛОI) и/или общ органичен въглерод (ООВ/ТОС) в т. 2.4.2 и за приемане на отпадъци, за които стойностите на общ органичен въглерод (ООВ/ ТОС) са до два пъти по-високи от граничната стойност в т. 2.1.2.2) когато:

- с условията на разрешението за извършване на дейности с отпадъци или комплексното разрешително компетентният орган е допуснал това за определени отпадъци, приемани на конкретно депо, като при издаване на разрешението, респ. на комплексното разрешително органите се съобразяват с характеристиките на депото и със състоянието на околната среда;

- емисиите (включително и инфилтрата) от депото, вземайки предвид граничните стойности на параметрите, определени в този раздел, не представляват допълнителен риск за околната среда съобразно оценката на риска.

От друга страна в случай, че даден притежател на отпадък представи документация от основно охарактеризиране, с която е определил по-нисък клас депо за приемане на разглеждания отпадък (напр. депо за инертни отпадъци или депо за неопасни отпадъци), но получените стойности на компонентите и параметрите за отпадъка, определени в периода на изпитване за основно охарактеризиране, са над граничните стойности за приемане на отпадъка в посочения в документацията клас на депото (депо за инертни или неопасни отпадъци), тогава заключението в становището на компетентния орган (изпълнителния директор на ИАОС) относно възможността за депониране на разглеждания в документацията отпадък следва да бъде, че отпадъкът може да се депонира, но в по-висок клас депо (напр. депо за неопасни отпадъци или депо за опасни отпадъци) от този посочен в документацията на притежателя на отпадъка, при условие че отпадъкът отговаря на критериите за приемане в по-висок клас депо.

Единствено в случаите, когато получените стойности на компонентите и параметрите за отпадъка, определени в периода на изпитване за основно охарактеризиране, са над граничните стойности за приемане на отпадъка в депо за опасни отпадъци (в рамките на посочените по-горе в текста отклонения), тогава заключението в становището на компетентния орган (изпълнителния директор на ИАОС) относно възможността за депониране на разглеждания в документацията отпадък, следва да бъде, че отпадъкът не може да се приема за депониране.

В този случай притежателят на отпадъка следва да предприема мерки за извършване на предварително третиране на отпадъка преди депониране, с цел постигане на критериите за приемане на отпадъци на депа за опасни отпадъци. Методите за предварително третиране на отпадъците преди депонирането им са описани в *Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци в България*, утвърдено със Заповед № РД – 664 от 23.08.2007г. на министъра на околната среда и водите.

Един от възможните методи за предварително третиране на образуваните опасни отпадъци, които ще се депонират е тяхното солидифициране (втвърдяване), което включва смесването им със свързващи вещества (напр. цимент). При солидифицирането се използва принципът за промяна на състоянието на отпадъците, за да се намали мобилността на опасните вещества, в резултат на което да се намали възможността за излужване и попадането им в околната среда. Втвърдяването е процес, при който към отпадъка се добавят свързващи вещества, които променят физическата природа на отпадъците и образуват твърда матрица, която стабилизира отпадъка.

Предварително третиранят отпадък подлежи на основно охарактеризиране в съответствие с изискванията на настоящето Ръководство и Наредба № 8/2004г.

Друг възможен вариант е притежателят на отпадъка да предвиди други методи за третиране на отпадъка, различни от депониране (напр. изгаряне) в инсталации, разположени на територията на страната или изнасяне на отпадъка за третиране в страни членки на Европейския съюз, например за подземно съхраняване в солни мини. Износът на отпадъци се извършва по реда на Регламент № 1013/2006г. на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006г. относно превози на отпадъци. При прилагане на други методи за третиране на отпадъка, различни от депониране не се изисква извършване на основно охарактеризиране на отпадъка.

В допълнение следва да се има предвид, че изпитването на разглеждания отпадък, чрез подлагането му на излужване при утежнени условия - при рН 3 и рН 11, се извършва с цел определяне на поведението на отпадъка в условията на депото чрез изпитване на

дългосрочната способност за излужване, което се изисква съгласно чл. 35, ал. 1, т. 1 от Наредба № 8/24.08.2004г.

Резултатите получени при изпитване на отпадъка при екстремни условия на излужване – високо и ниско рН са необходими за осигуряване на цялостна информация за поведението на анализирания отпадък, като тези резултати няма да се сравняват с граничните стойности на излужване с цел определяне дали отпадъка отговаря на критериите за приемане на съответния клас депо.

IV.3.2. Определяне класа на депото (депо за опасни, неопасни или инертни отпадъци), в който отпадъкът може да се депонира.

При определяне на класа на депото, в който разглеждания отпадък може да се депонира се вземат предвид разпоредбите на чл. 37, ал. 1 на *Наредба № 8 от 24.08.2004 г.*, съгласно които приемане на отпадъците в различните класове депа се извършва при спазване на следните изисквания:

1. на депа за опасни отпадъци се депонират само опасни отпадъци, които отговарят на критериите за приемане съгласно част I, раздел 2, т. 2.4 на приложение № 1 от Наредба № 8;

2. на депа за неопасни отпадъци се депонират:

а) битови отпадъци, които отговарят на критериите за приемане съгласно част I, раздел 2, т.2.2.1.1 на приложение № 1 от Наредба № 8;

б) неопасни отпадъци с друг произход (производствени, строителни и др.), които отговарят на критериите по част I, раздел 2, т.2.2 на приложение № 1 от Наредба № 8;

в) устойчиви нереактивноспособни опасни отпадъци, в т.ч. втвърдени и встъклени, с интензивност на излужване равностойна на тази на неопасните отпадъци, които отговарят на съответните критерии за приемане съгласно част I, раздел 2, т.2.3 на приложение № 1 от Наредба № 8;

3. на депа за инертни отпадъци се депонират само инертни отпадъци.

За някои видове отпадъци е допустимо да се посочат два класа депа, на които отпадъците може да бъдат приемани. Например:

- опасните отпадъци, съдържащи азбест могат да бъдат приемани на депо за опасни отпадъци или на депо за неопасни отпадъци при спазване на условията за приемане на отпадъци, съдържащи азбест на депа за неопасни отпадъци, посочени в т.2.3.3 от част I на приложение № 1 от *Наредба № 8 от 24.08.2004г.*

- устойчиви, нереактивноспособни опасни отпадъци (напр. отпадъци от подгрупа 19 03 на приложение № 1 от Наредба №3 от 01.04.2004 г.) могат да бъдат приемани на депо за опасни отпадъци или на депо за неопасни отпадъци при спазване на критериите за приемане, посочени в т.2.3 от част I на приложение № 1 от *Наредба № 8 от 24.08.2004г.*

В посочените по-горе случаи при определяне на по-ниския клас на депото е необходимо да се поставят условия към депото. Например:

- на депо за неопасни отпадъци могат да бъдат приемани устойчиви нереактивноспособни опасни отпадъци, в т.ч. втвърдени и встъклени, с интензивност на излужване равностойна на тази на неопасните отпадъци, които отговарят на съответните критерии за приемане, посочени в т.2.3 от част I на приложение № 1 от Наредба № 8 от 24.08.2004г. **при условие**, че отпадъците не се депонират в клетки, предназначени за биоразградими неопасни отпадъци, съгласно чл. 37, ал. 2 от Наредба № 8 от 24.08.2004г.

- на депо за неопасни отпадъци могат да бъдат приемани отпадъци, съдържащи азбест **при условие**, че на депото се прилагат изискванията на т.2.3 от част I на приложение № 1 от Наредба № 8 от 24.08.2004г.

IV.3.3. Определяне на ключовите параметри, които периодично да се изпитват за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране

Изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране се извършва само за отпадъците, които се образуват редовно от един и същ процес.

За отпадъците, които не се образуват редовно от един и същ процес в една и съща инсталация и не са част от отпадъчните потоци с определени характеристики, за тях се извършва основно охарактеризиране на всяка партида отпадъци. В случаите, когато се извършва основно охарактеризиране на всяка партида, не се провежда изпитване за установяване на съответствието.

Предвид на гореизложеното, ключовите параметри се определят само за случаите, за които се изисква изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране, респективно тези случаи се отнасят само за отпадъците, които се образуват редовно от един и същ процес.

В съответните Планове за вземане на проби за изпитване на отпадъците с цел основно охарактеризиране се предвижда след анализи на трите дневни проби от първата седмица (за количество, надвишаващо 1000 тона на година) или след анализ на едната проба (за количество до 1000 тона на година), по всички компоненти в елуата и за допълнителните параметри в отпадъка, получените стойности на резултатите да се сравняват с граничните стойности и компонентите и параметрите се определят като:

- *некритични – при стойност на резултатите под 20 % от граничната стойност;*
- *съответстващи - при стойност на резултатите от 20 до 80 % от граничната стойност и;*
- *гранично съответстващи - при стойност на резултатите от 80 до 100 % от граничната стойност.*

За ключови параметри се считат тези компоненти и параметри, чийто получени средноаритметични стойности на всички резултати се определят като съответстващи и гранично съответстващи, съответно получените стойности са от 20 % (включително) до 100 % от граничната стойност.

IV.3.4. Определяне на честотата на извършване на изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране

Определяне на честотата на извършване на изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране се извършва само за отпадъците, които се образуват редовно от един и същ процес.

Минималният брой изпитвания за установяване на съответствието, които се съсредоточават върху определените ключови параметри, се определя от годишно депонираното количество на разглеждания отпадък в зависимостта, показана в табличен вид по-долу:

Депонирано количество на отпадъка за 1 год.	до 1 000 т.	от 1 000 т. до 10 000 т.	от 10 000 т. до 50 000 т.	над 50 000 т.
Минимален брой изпитвания за установяване на съответствието	веднъж на 12 месеца	веднъж на 6 месеца	веднъж на 4 месеца	веднъж на 3 месеца

В случаите когато депонираното количество на отпадъка за 1 година е равно или надвишава 1 000 тона, за извършване на всяко едно изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране се вземат три дневни проби в рамките на три различни дни от една седмица, които се обединяват в една съставна седмична проба, която се подлага на изпитване за определяне на ключовите параметри.

В случаите когато депонираното количество на отпадъка за 1 година е под 1 000 тона, за извършване на изпитване за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране се взема една дневна проба, която се подлага на изпитване за определяне на ключовите параметри.

Вземането на проби от отпадъка и изпитването им за установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране се извършва въз основа на **План за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране**. Този план е аналогичен на **Плана за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел основно охарактеризиране**, като минимум разликите са свързани с:

- целта на плана;
- броя на пробите за изпитване;
- периодичността на вземане на пробите;
- анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък.

Броят на пробите за изпитване, периодичността на вземане на пробите и анализите, които ще се провеждат с конкретните проби от разглеждания отпадък се определят въз основа на заключенията в становището на изпълнителният директор на ИАОС по доклада от основното охарактеризиране, свързани с определяне на ключовите параметри и честотата на извършване на изпитване за установяване на съответствието.

Планът за вземане на проби за изпитване на отпадъка с цел установяване на съответствието на получените резултати с резултатите от основното охарактеризиране се представя за информация в ИАОС и РИОСВ.